

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בבא קמא דף נ.

במה נחלקו ר' עקיבא ור' ישמעאל בדין בור?

החופר בור ברה"ר ופתחו לרה"ר - בור ברה"ר ¹	החופר בור ברשותו והפקיר רשותו ולא בורו - בור ברשותו	
חייב ²	לר' עקיבא: חייב ³ לר' ישמעאל: פטור	לרבה
לר' עקיבא: פטור לר' ישמעאל: חייב	חייב	לרב יוסף

כיצד מתיישבת הברייתא דלהלן?

רישא: החופר בור ברה"ר ופתחו לרה"ר - פטור	סיפא: החופר בורות ברה"ר הסמוכה לרה"ר - חייב ⁴	
כר' ישמעאל דפוטור בור ברשותו ⁵	כר' עקיבא דבור ברשותו חייב	לרבה
כר' ישמעאל דפוטור בור ברשותו	כר' ישמעאל והרחיב גם לרה"ר ⁶	לרב אשי
ככו"ע, ופטור כי לא הפקיר רשותו	ככולי עלמא דבור ברשותו חייב	לרב יוסף

בבא קמא דף נ:

במה נחלקו רב ושמואל בחיוב בור ומה הנפ"מ?

במה נחלקו רב ושמואל?	עשה עמוד ברה"ר ונתקלו בו	
חייב על ההבל שבבור ולא על חבטת קרקע עולם	פטור	לרב
חייב על הבלו וכ"ש חבטו - דהוא עשאה	חייב	לשמואל

¹ פירש"י דכיון שהתקלה (דהיינו הפתח) ברשות הרבים - הו"ל כחופר בור ברה"ר, ולא איכפת לן מה שמקום הבור ברה"ר. וכ"ש אם חפר ברה"ר ופתחו ברה"ר.

² ודורש את הפסוק (שמות כא: לג) "כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור", וקשה אם על פתיחה של בור חייב, על כיירה של בור לא כ"ש שחייב, אלא ודאי דבא הכתוב ללמד שעל עסקי פתיחה ועל עסקי כרייה בא לו חיוב תשלומים. ולכן לכו"ע אם חפר בור ברה"ר חייב הגם שאין הקרקע שלו, כי החיוב בא על מה שכרה בור ולא מה שהבור שלו.

³ ודריש מדכתיב (שם: לד) "בעל הבור ישלם" - דבור דאית ליה בעלים חייב רחמנא. ור' ישמעאל פוטור, דס"ל "בעל התקלה". ולכן צריך שיהיה איסור בחפירה, וכשחפר חפר ברשות, ורק אח"כ כשהפקיר נעשה האיסור, ויכול לומר כשהפקרתי ונתתי רשות לבני רה"ר ללכת שם, לא בשביל להתחייב בנזק הפקרתי.

⁴ דין זה נלמד בדיוק מהסיפא שאמרה "כגון אלו החופרין לאושין", דמשמע שדוקא החופרין לאושין שכן דרך בני אדם לחפור לעשות יסודות לביתם - שאינו פושע אז פטור, אבל חופר סתם שלא לצורך חייב.

⁵ והגמ' מבינה שמייירי אפי' באופן שהפקיר אח"כ את רשותו לתת רשות לבני רה"ר ללכת שם, ובכל אופן פטור, כי ר' ישמעאל לשיטתו שבור ברשותו פטור.

⁶ וחייב משום חופר בור ברה"ר דבין לר' ישמעאל ובין לר"ע חייב, ונמצא שכל הברייתא היא כר' ישמעאל. וא"ת דאי מיירי שחפר ברה"ר, איך יתכן שחופר לאושין יהיה פטור. תירצו האחרונים, שכיון שצריכים לעשות את היסודות לחפור מעט ברה"ר ואח"כ סותמים, לכן פטרו אותו. ויש מפרשים שמייירי באופן שמתחילה הוא נתן קצת מרשות לרה"ר ועכשיו חזר להשתמש באותו מקום לצורך חפירתו. דודאי כוונתו היתה לזה מתחילה שיוכל להשתמש באותו מקום שהניח לרה"ר לצורך בניית החומה.